

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 7030/2021
09.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић, Споменке Зарић, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Гордана Вујисић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијална банка“ АД Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 17272/19 од 21.05.2020. године, на седници одржаној 09.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 17272/19 од 21.05.2020. године, као изузето дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 17272/19 од 21.05.2020. године и и пресуда Првог основног суда у Београду П 8280/19 од 04.10.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је апсолутно ништава и да не производи правно дејство одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском кредиту за рефинансирање број ... од 03.08.2016. године, којом је одређено да се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 3% од износа реализованог кредита, што је тужена дужна да призна и трпи и да се обавезе тужена да тужиоцу исплати износ од 48.900,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.08.2016. године до исплате, као и да се обавезе тужена да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 31.712,00 динара са законском затезном каматом почев од дана када су наступили услови за извршење до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове поступка у износу од 70.920,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 8280/19 од 04.10.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је апсолутно ништава и да не производи правно дејство одредба члана 6. став 1.

Уговора о динарском кредиту за рефинансирање од 03.08.2016. године које се односи на трошкове обраде кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење и наплату једнократне накнаде, што је тужена дужна да призна и трпи. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 48.900,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.08.2016. године, до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 31.712,00 динара са законском затезном каматом почев од дана када су наступили услови за извршење до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 17272/19 од 21.05.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је из наведених разлога одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је као корисник кредита закључио уговор о динарском кредиту за рефинансирање са туженом банком дана 03.08.2016. године. Наведеним уговором тужена је одобрила тужиоцу кредит у износу од 1.600.000,00 динара. Одредбом члана 6. став 1. уговора, корисник кредита, овде тужилац, се обавезао да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 3% од износа одобреног кредита банке, једнократно, унапред, у износу од 48.900,00 динара. Наведени износ тужилац је исплатио туженој 03.08.2016. године. У обрасцу понуде од 01.08.2016. године који је потписан од стране парничних странака у члану 3.3 наведена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита између осталог једнократна накнада за обраду захтева – фиксна: 3% од износа кредита односно 48.900,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава у смислу члана 103. ЗОО, будући да тужиоцу није предочено пре закључења уговора постојање додатних обавеза које прате уговор о кредиту, а што укључује обавезу плаћања трошкова обраде кредита, нити је опредељена структура тих трошкова и

њихов износ, а да је банка дужна да у својој понуди односно касније уговору тако јасно и недвосмислено наведе податке о трошковима, вршећи њихову спецификацију да корисник кредита као страна која приступа уговору ни једног тренутка не буде доведена у заблуду о којим трошковима је реч, а у конкретном случају ни спорна одредба уговора о кредиту ни остале одредбе уговора не прецизирају који су то стварни трошкови обраде кредитног захтева, зашто се везују за износ кредита и наплаћују у фиксном износу, те је та обавеза неодређена, односно неодредива. Зато тужилац има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО са законском затезном каматом од дана стицања, с обзиром да је банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 03.08.2016. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о

кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (оčekивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б-основни подаци о кредиту), у члану 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, између осталог и једнократна накнада за обраду кредитног захтева – фиксна 3% од износа кредита односно 48.900,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе којом се тужилац обавезао да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 3% од износа реализованог кредита. Како је тужилац са садржином наведеног понуде у предуговорној фази (образац 1Б-основни подаци о кредиту), обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. Следом наведеног, у конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини 3% од износа кредита односно 48.900,00 динара није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име одређених и тражених трошкова за састав једног образложеног поднеска (одговор на тужбу) од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара и заступања на једном одржаном рочишту у износу од 7.500,00 динара, за заступање на једном неодржаном рочишту у износу од 4.500,00 динара, за састав жалбе износ од 12.000,00 динара и за састав ревизије износ од 12.000,00 динара, све према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи. Трошак судске таксе признат је на име таксе за одговор на тужбу у износу од 1.928,00 динара, таксе за жалбу и другостепену одлуку у износу по 3.856,00 динара, таксе на ревизију од 7.712,00 динара и ревизијску одлуку 11.568,00 динара.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић